

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/171517,Uroczystosci-upamietniajace-80-rocznice-formowania-sie-Armii-gen-Andersa-w-Uzbek.html>
28.02.2026, 15:06

Uroczystości upamiętniające 80. rocznicę formowania się Armii gen. Andersa w Uzbekistanie

4 października w Uzbekistanie prezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Karol Nawrocki złoży hołd żołnierzom gen. Andersa. Podpisze także uroczyste Memorandum o Współpracy z Agencją „Uzarchiv” Republiki Uzbekistanu (Narodowe Archiwum Uzbekistanu) oraz otworzy wystawę IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” w tamtejszym Muzeum Pamięci Ofiar Represji.

Uroczyste podpisanie Memorandum o Współpracy z Agencją „Uzarchiv” Republiki Uzbekistanu odbędzie się we wtorek o godz. 10:00 w Taszkencie (ul. Chilanzazarskaya, 2). Oprócz ceremonii przewidziano także krótkie zapoznanie polskiej delegacji z pracą Narodowego Archiwum Uzbekistanu oraz prezentację niedużej ekspozycji materiałów archiwalnych dotyczących historycznych i kulturowych związków między Uzbekistanem a Polską.

Złożeniem wieńca przed pomnikiem wzniesionym w hołdzie żołnierzom Armii gen. W. Andersa rozpoczną się o godz. 11:45 uroczystości upamiętniające 80. rocznicę formowania się Armii gen. Andersa w Uzbekistanie. Pomnik upamiętnia także ludność cywilną, byłych jeńców, więźniów sowieckich łagrów, zmarłych w 1942 r. w drodze do Ojczyzny. O godz. 12:00 odprawiona zostanie okolicznościowa msza święta w Katedrze Najświętszego Serca Jezusa w Taszkencie (ul. Taraqqiyot 80/1). Msza celebrowana będzie przez administratora apostolskiego Uzbekistanu Jego Eminencję biskupa Jerzego Maculewicza.

Inauguracja wystawy IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” w Muzeum Pamięci Ofiar Represji odbędzie się o godz. 15:00 (Ulica Amira Temura, Plac “Shahidlar Hotirasi”). Projekt ma na celu upamiętnić wysiłek zbrojny Polskich Sił Zbrojnych podczas II wojny światowej oraz losy ludności cywilnej ewakuowanej z ZSRS wraz z armią gen. Andersa.

W ramach uroczystości zostaną także wręczone medale IPN „Reipublicae Memoriae Meritum”. Odznaczeniem tym IPN honoruje tych, którzy działają na rzecz trwałego upamiętniania wydarzeń i postaci z historii Narodu Polskiego w latach 1917–1990 oraz wspierają IPN w działalności edukacyjnej, naukowej i wydawniczej.

Więcej o Medalu:

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/169499,Nabor-zgloszen-kandydatow-do-odznaczenia-Medalem-Reipublicae-Memoriae-Meritum.html>

Podczas II wojny światowej w marcu i sierpniu 1942 r., przez Uzbekistan i Turkmenistan, z ZSRS do Iranu przedostało się ponad 115 tys. osób (w tym 78 tys. żołnierzy), czyli ok. 10% Polaków wywiezionych po 17 września 1939 r. z Kresów Wschodnich w głąb ZSRS. W mieście Yangiyo'l w wilajecie taszkentkim, w pierwszej połowie 1942 r., stacjonowały sztab i większość jednostek armii gen. Władysława Andersa, które następnie przetransportowano do Iranu. Innym miastem, gdzie przebywali Polacy była wspomniana Samarkanda. To właśnie tutaj, opisując czasy formowania Armii Andersa, Ksawery Pruszyński napisał opowiadanie „Trębacz z Samarkandy”, które stanowi lustrzane odbicie krakowskiej legendy o Lajkoniku po tatarskiej stronie. Z powodu wycieńczenia część Polaków pozostała w Uzbekistanie, sieroty czasem przyjmowała pod swój dach miejscowa ludność, a kobiety wychodziły za mąż za Uzbeków.

Obecnie liczbę obywateli Uzbekistanu z wpisanym do paszportu polskim pochodzeniem szacuje na ok. 3 tysiące. Polonia w Uzbekistanie jest w większości rosyjskojęzyczna, ale wiele osób uczy się języka polskiego, odkrywając w ten sposób kulturę i tradycje przodków. Nieoceniony wkład na rzecz utrzymania i rozwoju polskości na tych ziemiach odgrywa Centrum Kultury Polskiej w Uzbekistanie „Świetlica Polska”, które zrzesza i integruje polonię w Uzbekistanie. Prężnie działa również Stowarzyszenie Polonia (przy Międzynarodowym Stowarzyszeniu Wspierania Współpracy Gospodarczej i Kulturalnej Uzbekistan-Polska), skupiając osoby pochodzenia polskiego oraz sympatyków kultury polskiej różnych narodowości.

Więcej o projekcie „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”:

<https://szlakinadziei.ipn.gov.pl/sn/wystawy/95356.Taszkent.html>

Kontakt dla mediów:

Rzecznik Prasowy - Dyrektor Biura: dr Rafał Leśkiewicz

tel. 602 322 362

rzecznik@ipn.gov.pl

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

www.ipn.gov.pl

[Twitter IPN](#)

[Facebook IPN](#)